

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem R. J. , D. C.
o podstawę wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19
maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 września 2018 r., III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 14 kwietnia 2015 r., VII U (...) oddalającego odwołania płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. (organ rentowy) z 13 listopada 2012 r., wydanej w sprawie przy udziale zainteresowanych: R. J. i D. C., ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe D. C. jako pracownika płatnika oraz stwierdzającej, że zainteresowany z tytułu

wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z R. J., a wykonywanych na rzecz płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowym i wypadkowym jako pracownik płatnika składek, który jest także płatnikiem składek z tego tytułu.

Sądy orzekające w sprawie przyjęły, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa lub ustawa) za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 tej ustawy). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej). Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2a ustawy), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, iż także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Sąd Apelacyjny wywiódł, że pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika powinny bowiem obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Płatnik składek zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance jej oczywistej zasadności oraz występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zdaniem skarżącego, przedmiotem sprawy jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. O ile przepis ten w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, to nie ma jak

dotąd analizy zagadnienia systemowo pod kątem tego czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadkach, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy. W razie ustalenia, że w tej kwestii istnieje luka prawna powstaje pytanie czy dopuszczalne jest jej wypełnienie w drodze rozszerzającej interpretacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Sąd Najwyższy nie analizował, czy w takim stanie prawnym nie należało stosować ogólnej zasady, że płatnikiem jest podmiot zawierający umowę cywilną i z tej racji rozliczający osobę objętą ubezpieczeniem.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienie o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od płatnika składek na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Sformułowane przez płatnika składek zagadnienie prawne związane ze wskazaniem płatnika składek na ubezpieczenia społeczne w sytuacji, gdy praca była świadczona na rzecz pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią zostało już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) przyjął, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych). Zdaniem Sądu Najwyższego zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Argumentował, że za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09 (LEX nr 577824); z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11 (OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266); z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117).

W tej sytuacji nie można mówić o potrzebie rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego ani o oczywistej zasadności skargi. Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.